

indtil hans gerning som statsminister«, der optager næsten 100 sider. Det var også Krag, der leverede hovedbidraget til Hedtoft-bogen, men selv om Hedtoft og H. C. Hansen arbejdede så nøje sammen, er det ingenlunde blevet et opkog, hvorimod sammenligningen viser, at skildringen af Hedtoft er mere vellykket: bedre i portrættingen, i opstillingen af de politiske ideer og i afpudsningen af detaljerne, ligesom den stilistisk har mere flugt. Når dette er sagt, må man imidlertid anerkende, at afhandlingen fremlægger et meget betydeligt tal værdifulde oplysninger, delvis byggende på H. C. Hansens efterladte papirer. Optakten, indtil 1940, er svagest; her kunne upåtvivlelig have været ydet mere i skildringen af den unge H. C. Hansens organisatoriske arbejde. Behandlingen af krigsårene rummer derimod et stort og ukendt stof om forholdene inden for socialdemokratiet i disse år, ofte byggende på samtidige referater fra H. C. Hansens hånd, men næsten udelukkende om forholdet til besættelsesmagten, hvorimod der ikke er meget om indre danske problemer. Afsnittet om efterkrigsårene og tiden frem til 1955 giver et udmærket billede af H. C. Hansen i vekslende positioner, omend man undertiden kunne have ønsket en mere detaljeret behandling, men her gør sig dansk politik måske nok berettigede tavshed om interne partiforhold sig uden tvivl gældende.

Det, der mangler i Krags afsnit om D.S.U.-perioden, gives delvis i de fortrinlige afsnit af forsvarsminister Poul Hansen og borgmester Bernhardt Jensen. Den sidste giver indtryk fra årene i Århus, mens Poul Hansen træder til og behandler tiden som sekretær og formand i 1930'erne i et veldisponeret afsnit, der klargør arbejdets forskellige sider og problemer. Nøje knyttet hertil er den svenske politiker *Torsten Nilssons* stykke »Den unge internationalist«. *Jul Bomholt* giver li-

geledes både glimt og karakteristik af den unge H. C. Hansen for derefter at springe frem til Moskva-forhandlingerne i 1956. Disse er også behandlet af *Nils Svenningsen* i en klar og i al sin nøgternhed særdeles karakteriserende afhandling om H. C. Hansen som udenrigsminister. Både hans arbejdsform, hans generelle linie og centralpunkterne i udenrigsministerperioden er med her og sat i relief til den almindelige storpolitiske udvikling på en måde, der i det hele gør dette afsnit til et bidrag af almen værdi for dansk udenrigspolitisk historie.

Detaljer om H. C. Hansens arbejde i modstandsbevægelsen giver *C. Næsh Hendriksen* i »Under besættelsen«, mens nyt om trekantregeringens dannelse fremlægges af *Viggo Starcke*. Andre bidrag giver glimt af H. C. Hansen som barn og som fader i hjemmet, ligesom hans personlighed i forhold til venner og arbejdsfæller belyses af forskellige forfattere.

»Bogen om H. C. Hansen« har som andre af disse bøger sin særlige værdi som kildesamling og vil blive ved at have det. Den er bedre end en hastigt sammenskrevet lejlighedsbiografi, men stiller sig alligevel ikke hindrende i vejen for en senere, virkelig bog om H. C. Hansen.

*Vagn Dybdahl.*

*Knud Kretzschmer: Den sønderjydske Fond 1918-1960. (Skrifter, udgivne af Historisk Samfund for Sønderjylland, nr. 20, 1960).*

Den sønderjydske Fond blev til ved en storstilet indsamling af penge, tøj, levnedsmidler og bøger i årene 1919-21. Målt på resultatet, er det antagelig den største indsamling, der har været foretaget i Danmark. Alene i kontanter nåede man op på 6,5 mill. kroner.

Initiativet til fonden udgik fra J. C. Christensen, der allerede i november 1918 indså, at de mange forskellige indsamlinger til fordel for sønderjyderne burde samles under en central-komité. Landsdelens behov for hjælp var stort og påtrængende, og det gjaldt om ikke at splitte kræfterne for meget. Fonden blev da også, bortset fra et par intermezzi i 20'erne, en institution, der samlede folk på tværs af de dybe skel i den grænsepolitiske opfattelse til et fælles humanitært arbejde for de sønderjyske landsmænd.

Lektor Kretzschmer har givet en ikke altid lige klart disponeret, men grundig oversigt over fondens virksomhed fra dens oprettelse til nu. Formelt er den ganske vist ophævet i 1953, men der fungerer stadig en række legater, skabt af fondens kapital, til støtte af danskheden nord og syd for grænsen. Bogen er overvejende bygget på fondens arkiv og forhandlingsprotokollerne.

Der redegøres for alle de forskellige områder, hvor Den sønderjydske Fond har ydet tilskud til sønderjyder og sønderjyske institutioner. Fondens formål var at lindre de tunge virkninger af krigen, og man bestræbte sig almindeligvis på at overholde denne regel ved anvendelsen af fondens midler. Efterhånden som årene er gået, er det blevet sværere og sværere at gennemføre dette formål konsekvent. Også folk, der ikke direkte havde været berørt af krigen, har fået hjælp.

Som bilag til bogen findes en liste over de vigtigste udgiftsposter i perioden 1919-59 og over de midler, der frem i tiden er bevaret til gavn for Sønderjylland. Det fremgår, at der er uddelt mere end 13 mill. kroner, og at ca. 20 pct. af støtten er givet syd for grænsen. Desuden bringes en liste over de kvinder og mænd, der har siddet i fondens ledelse eller har virket i amtskomiteerne i Sønderjylland.

H. P. Clausen.

*Mogens Seidelin: Den Seidelinske slægtsbog. I-II. (Eget forlag, Odense, 1943-1960). 923 s., 4°.*

Dette kæmpeværk om den danske slægt Seidelin dækker dens seks første slægtled regnet fra stamfaderen, byfoged i Helsingør Michel (død 1616); det spænder således over perioden fra ca. 1600 til op i 19. århundredes første halvdel. Forfatteren har nedlagt et omfattende, flittigt og dygtigt arbejde i det store værk, der efter sit anlæg nærmest minder om de »samlinger«, som en ældre tids historikere undertiden udgav. Det er således ikke rene stamtavler der bringes, men fortrinsvis biografier af slægtsmedlemmer og i slægten indgiftede personer. Det standser dog ikke dermed, idet en række apropos'er til apropos'er føjes til. Som eksempel kan tjene, at da det omtales, at en af de i slægten indgiftede i 1743 havde opført Blegind præstegård syd for Århus, føjes et stykke til om den betydning præstegården i 1850'erne havde for forfatteren Sophus Bauditz, og ikke nok med det, så føjes også til et stykke om præstegården i Hjørring, fordi den senere afløste den i Blegind.

Værket om slægten Seidelin bevæger sig således langt uden for sit egentlige emne. Forfatteren har da også udnyttet et meget stort utrykt kildemateriale, og da de behandlede personer repræsenterer så at sige alle befolkningslag, bliver bogen en fundgrube for den historiker, der søger illustrerende eksempler til belysning af samfundstilstande i perioden. I de kommende tider vil bogen utvivlsomt også i arkiver og biblioteker blive en søgt opslagsbog på grund af de mange navne, personregistre henviser til. I første bind drejer det sig om ca. 1.800, i andet bind i alt 5.176 personer, alle - i hvert fald i 2. bind - nogenlunde jævnt fordelt over hele landet.

Mogens Seidelins arbejde er et vidnesbyrd om de betydelige værdier,